

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертацію Даниленко Ольги Вікторівни «Художньо-естетичне
середовище готельно-ресторанного комплексу в сучасній Україні», подану
на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за
спеціальністю 26.00.01 – теорія і історія культури

Найперше запитання виникає з приводу назви роботи: чому поняття «готельно-ресторанний комплекс» вжито в однині? Вже з тексту вступу стає ясно, що йдеться про множину, тобто, певну сукупність комплексів, які реалізуються в Україні. Очевидно, застосована автором форма назви має право на існування з літературної точки зору. Але вона неоднозначна, це також ясно.

Та перейдемо до змісту дисертації. Актуальність теми не викликає заперечень. Адже мова йде про загальноновизнаний факт – негативний вплив науково-технічного прогресу на все, що пов'язане із природою, заданим нею навколишнім середовищем, в якому існує і здійснює свою діяльність людина. Тому про актуальність теми можна говорити априорі. Тим не менше автор дисертації дає достатньо обширне обґрунтування актуальності, яке свідчить про належне проникнення в тему, про осмислення нею потреби провести дослідження, а водночас – про професійний рівень. Разом з тим, зважаючи на заключне твердження п.Даниленко про те, що актуальність зумовлена браком досліджень по темі дисертації, хочеться зауважити: маємо справу з типовим випадком – хибною аргументацією актуальності. Справа в тому, що брак досліджень сам по собі не є аргументом актуальності. Це – констатація факту. Адже брак чи відсутність досліджень можуть бути зумовлені саме неактуальністю теми, відсутністю наукового інтересу до неї. У зв'язку з цим, автономне пояснення автором актуальності теми дисертації видається цілком доречним.

У вступній частині роботи автор подає також вичерпне пояснення всі інших її характеристик, зокрема, мети і завдань, об'єкта і предмета, методики і рамок дослідження. Чітко і ясно викладена інформація щодо новизни результатів роботи і їх практичного значення, а також щодо апробації.

Як несподіванка, чи, можливо, як надмірність сприймається кількість використаних автором джерел дослідження – близько 300(!) одиниць. Як правило, реальний обсяг літератури на рівні кандидатських дисертацій значно менший. У зв'язку з цим зауважимо: автору достатньо було обмежитися списком фактично використаної літератури. Звісно, це не виключало б можливості подати окремий список літератури за темою роботи загалом.

Дисертація оптимальна за структурою і обсягом тексту. Відзначимо науковий професіоналізм автора. Ознайомлення з текстом першого розділу і вже першого ж його підрозділу дає змогу зробити висновок про відсутність

характерного для кандидатських дисертацій спрощеного, описового підходу. Навпаки, автор свідчить про себе як про далеко небезпосереднього, непрямолінійного дослідника, який володіє розвиненим філософським мисленням. Імпонує її здатність надавати важливого значення тривіальним на перший погляд питанням, які, здавалося б, не можуть претендувати на місце в структурі роботи. Іншими словами, автор високопрофесійно оцінює і викладає різноманітний науковий матеріал, демонструючи увагу до деталей і зберігаючи цілеспрямованість дослідження.

Є всі підстави довіряти автору в її тлумаченнях по темі першого розділу, який не містить філософських розмірковувань, що не спираються на логічні доведення, а є викладенням статистичної інформації – щодо літератури, імен, історичних фактів. Незважаючи на такий характер тексту, він нескучний, сприймається з інтересом, що, як вже згадувалось, є ознакою майстерності автора.

Очевидно, зміст другого розділу привабливіший для читача, що зумовлено історичним характером матеріалів, охопленням історії явища на всіх ключових етапах його розвитку, зокрема, в період Древніх цивілізацій та Древнього Сходу, Древньої Греції та Древнього Риму, в добу середньовіччя аж до XX століття. То ж, про цікавість матеріалу можна говорити ще до ознайомлення з ним. Процес прочитання лише підсилює цю думку.

Звертає на себе увагу схильність автора до дотримання класичних норм, зокрема, при побудові структури дисертації (про що вже згадувалось), формулюванні назв підрозділів, які, хоча інколи в ущерб лаконічності, примітні тим, що максимально зрозуміло передають зміст підрозділів. Разом з тим, очевидно є змістовність тексту, його насиченість фактажем. Але, на відміну від першого розділу, текст явно не статистичний.

Постановкою і конкретикою спрямування питань автор задає певні вимоги до їх дослідження і висвітлення. Так, наприклад, історичний характер питань очевидним чином впливає на специфіку викладення матеріалу, зокрема, зумовлює часову послідовність. Принагідно ще раз звернем увагу на вельми масштабні часові рамки дослідження, що об'єктивно ускладнює можливість бачити досліджуване явище в цілісності і внутрішній зв'язаності. Однак, це не стає проблемою для автора дисертації, яка, судячи зі змісту роботи, відмінно володіє знанням історії і демонструє здатність вільно оперувати і коментувати історичну інформацію.

Тема другого розділу виявляється сприятливою для розкриття дослідницького таланту автора дисертації, зокрема, щойно згаданих її якостей. Вказуючи на позитивні моменти, і, загалом, якісний рівень роботи, зокрема, другого розділу, хотілося б, однак, висловити певні міркування щодо його структури, точніше, зв'язку структури зі змістом. Йдеться, насамперед, про підрозділ 2.3 «Мистецтво організації гостинного середовища від доби

Середньовіччя до ХХ століття», конкретно – від XIV до початку ХХІ століття, тобто, протягом 600(!) років. Виникає думка, що часові межі дослідження означеного явища надто великі. Разом з тим, є суттєва різниця в характері реалізації означеного явища у Середньовіччі і ХХ столітті. Тому, чи можливо виявити тут якісь єдині принципи організації? Обсяг матеріалу, що потрапляє в поле уваги дослідника, надто великий. Це легко було передбачити. Про це свідчить і обсяг коментарів до підрозділу 2.3 у авторефераті – практично дві сторінки тексту.

Нарешті, поставивши у назві розділу питання про мистецькі принципи, дослідниця не сформулювала ці принципи, тобто, не відповіла на поставлене завдання. У зв'язку з цим, з формальної точки зору, робити висновок про досягнення автором мети у межах підрозділу, було б неправомірно. Але ж очевидно, що дослідження є в наявності. Тому автору не слід було включати в назву розділу поняття «мистецькі принципи».

Дослідження в межах третього, як і другого розділу, містить два напрямки – мистецтвознавчий і культурологічний. Вже в першому підрозділі, точніше, його назві, ми знову зіштовхуємось з поняттям «мистецькі принципи». І знову в кінці підрозділу принципи не сформульовані. Це свідчить про наукову нестрогість автора дисертації і недооцінку нею заявки, яку містить назва підрозділу, зокрема, щодо «мистецьких принципів». Разом з тим, можна стверджувати, що зміст викладеного дослідження достатньою мірою відповідає завданню, заявленому у назві розділу. Безумовно, якби автор дисертації здійснювала дослідження строго відповідно до назви розділу, то хід і характер дослідження був би іншим. Але це гіпотеза. Є всі підстави вважати розділ змістовним і таким, що відображає конкретні аспекти досліджуваної теми.

Підрозділ 3.1 написаний у монографічному стилі. По суті – це впорядкування відомого матеріалу, який в описовій формі відтворює багатогранну картину художнього оформлення готельно-ресторанного комплексу. Картина ця і справді багатогранна як в історичному, так і в географічному аспектах. Як і в попередніх розділах, текст написаний цікаво і читабельно.

На підставі фактичного змісту тексту можна зробити висновок, що автор виходить за межі теми підрозділу, тобто, торкається не тільки питань художнього оформлення готельно-ресторанного комплексу. Наприклад, на стор.127 йдеться про тенденції у проектуванні і будівництві сучасних готелів. згодом автор торкається також питань містобудівельного характеру. Тому автору слід було добиватися адекватності при формулюванні назв, які, взагалі кажучи, повинні повністю, але без зайвого запасу, поміщати в собі зміст дослідження. Ще раз відзначимо надзвичайну насиченість тексту підрозділу довідковою інформацією, конкретними даними, які відображають стан досліджуваного явища.

Вельми змістовним і важливим в рамках дисертаційної проблеми є третій розділ, де в якості головного фігурує питання художньо-естетичних вимог до інтер'єру готельно-історичного комплексу. Зауважимо, дане питання хоч і вписується в рамки назви дисертації, все ж може розглядатися як незалежне і досліджуватися поза контекстом рамок назви. Віддаючи належне автору дисертації, яка викопала доволі повний підбір опорних матеріалів і їх аналіз, знову ж таки хочеться висловити певні міркування щодо рамок уваги дослідниці. Зокрема, чому в межах підрозділу 3.2, як, зрештою, і 3.1, не знайшли відображення питання про національні традиції в художньо-естетичному середовищі готельно-ресторанного комплексу. Слушність цих питань очевидна. Адже в дисертації йдеться про готельно-ресторанний комплекс сучасної України, де питання традицій вкрай актуальні. Це, можливо, один із найсуттєвіших недоліків дисертації.

Разом з тим слід визнати право автора на постановку завдань і спрямування дослідження, що, зрештою, є наслідком міркувань не одного лише автора. Іншими словами, відповідальність за спрямування дослідження якоюсь мірою лягає і на організацію, в якій відбулося затвердження теми і програми дослідження. Отож, не братимемо до уваги дане зауваження при оцінці кваліфікації автора дисертації. При цьому відзначимо, що вказаний недолік достатньою мірою компенсується високою якістю дослідження, представленого у розділі.

Текст дисертації завершується висновками, які вичерпно відображають зміст дослідження. На жаль, у формулюваннях висновків бракує лаконічності, тобто, автор до кінця не дотрималась характерної для всього тексту ознаки, яка позитивно вирізняє дану дисертацію.

Крім основного тексту, дисертація містить ілюстрований додаток, який ефективно доповнює картину досліджуваного явища.

До основного тексту додається також автореферат, в якому у стислій формі передано зміст дисертації. У авторефераті є інформація про публікації автора по темі дисертації: всього дев'ять публікацій, що цілком відповідає існуючим вимогам.

Як підсумок, зазначимо: в дисертації О.Даниленко викладено дослідження актуальної проблеми, яка має важливе значення для розвитку сфери обслуговування і забезпечення життєвих умов для населення в Україні. Дослідження виконано на високому професійному рівні, охоплює процес (явище) у всіх його вимірах достатньо повною мірою. Матеріал дисертації можна рекомендувати до видання у формі монографії, яка буде корисною для широкого кола фахівців, що працюють, чи займаються дослідженнями в галузі культурно-відпочинкового обслуговування.

В особі автора дисертації Ольги Даниленко маємо сформованого науковця, який здатний на високому рівні виконувати дослідження з теорії і історії

культури. Примітно, однак, що датування публікацій автора по темі дисертації обмежується всього двома роками: 2015 – 2016. Тобто, ймовірно, що робота над дисертацією тривала три роки. То ж, чи можна говорити про можливість формування науковця високого рівня за всього лиш три роки? Очевидно – так. Умовою успіху при цьому виступає талант дослідника.

Таким чином, зважаючи на важливість і актуальність теми, якісно виконане дослідження, особисті здібності автора дисертації, знаходимо всі підстави для присвоєння Ользі Даниленко наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 – теорія і історія культури.

Офіційний опонент
доктор мистецтвознавства,
професор Інституту архітектури
Національного університету
«Львівська політехніка»

/Боднар О.Я./

*Копія отримано 20.02.2017р.
Учений секретар АММІ - (А.М. Піддубська)*